

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/
«30» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРА ПЛЕМІННОГО СВІТУ ЄВРОПИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Культурологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Культура племінного світу Європи» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, освітньої програми «Культурологія».

Розробник: Прохненко І. А., к.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Світлана МИШКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 1	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання:	2	2
аудиторних – 3	Лекції:	
	32	8
самостійної роботи студента – 3	Практичні (семінарські):	
	12	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Нормативна дисципліна «Культура племінного світу Європи» викладається на факультеті історії та міжнародних відносин протягом другого семестру на I курсі у відповідності до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 034 Культурологія.

Метою навчальної дисципліни є систематичне, комплексне, об'єктивне вивчення та аналіз культурного розвитку племінного світу Європи в період розселення та становлення ранніх етнічних спільнот та в процесі взаємодії з Античною цивілізацією. Названа дисципліна сприятиме формуванню у студентів комплексного бачення та сприйняття особливостей племінної цивілізації, її культури, досягнень та внесків в історію та культуру європейської цивілізації та в історію усього людства.

Також передбачено аналіз нових тенденцій оцінювання племінного світу та його культури, новітніх наукових поглядів на культурологічні аспекти функціонування цивілізації «варварів» Європи. Крім цього, метою є прагнення зруйнувати античний стереотип сприйняття представників «варварського світу» Європи (скіфів, фракійців, іллірійців, кельтів, германців, сарматів та гунів) та визначення рівня розвитку та досягнень їх цивілізації.

Завдяки вивченню названої дисципліни студенти повинні сформувавши уявлення про специфіку культурного розвитку представників «цивілізації варварського світу», з'ясувати особливості і закономірні риси формування специфічної моделі відносин між людиною з варварського середовища та державними, політичними, ідеологічними, соціальними інститутами.

Дослідження культури давнього населення Європи дозволяє реконструювати так зване «обличчя епохи», дозволяє відчувати її унікальний колорит. До цього варто додати, що вивчення культур представників племінного світу безпосередньо пов'язано із вивченням ментальності та поведінки людини, її активності та творчості, специфіки її мислення. В зміст та організацію викладання дисципліни закладено хронологічний та цивілізаційний принципи. Розглядаються фактори, які сприяли формуванню давніх культур (природно-кліматичні, зовнішньополітичні, господарські тощо). Курс передбачає розгляд культурних явищ та процесів в історичному аспекті, тому до нього також включені базові відомості про історію представників племінного світу та античних суспільств.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти відповідної спеціальності таких компетентностей:

- **інтегральна компетентність** – здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов;
- **загальні компетентності (ЗК):**
 - здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК – 01);
 - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК – 03);
 - вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК – 04);
 - здатність працювати автономно (ЗК – 07);
 - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК – 09);
- **фахові компетентності (ФК):**
 - здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію (ФК – 01);
 - здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів (ФК – 03);
 - здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо) (ФК – 04);
 - здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об’єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів (ФК – 09).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Культура племінного світу Європи» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП: ОК 01. Вступ до спеціальності,

Шифр НД за ОП: ОК 04. Основи матеріальної культури,

Шифр НД за ОП: ОК 06. Історія України,

Шифр НД за ОП: ОК 07. Стародавній світ: історія, людина, суспільство.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми, вивчення навчальної дисципліни «Культура племінного світу Європи» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію	ПРН – 02
Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів	ПРН – 05
Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики	ПРН – 07
Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту	ПРН – 08

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Культура племінного світу Європи»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Набуття навиків критичного та творчого мислення й професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології; демонстрація міжособистісної взаємодії та толерантного ведення дискусії, аргументування	ПРН – 02

власних думок з дотриманням вимог професійної етики	
Набуття навиків наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування). Розглядати проблему дослідження з використанням відповідних джерел і бібліографії. Вміти користуватися інформаційними та комунікаційними технологіями, здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел. Вміння орієнтуватися в сучасних програмних та апаратних засобах, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням	ПРН – 05
Вміння вчитися і оволодівати сучасними знаннями, генерувати нові ідеї (креативність), демонструвати розвинуту творчу уяву, працювати в команді та автономно, працювати в міжнародному контексті, діяти соціально відповідально та свідомо, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ПРН – 07
Здатність здійснювати пошук, аналіз та оброблення інформації з різних джерел, аналізуючи та надаючи критичну та розповідну форму отриманим відомостям Здатність відповідально ставитися до джерел інформації, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети. Уміння виокремлювати основні етапи розвитку світової культури, виділяти та обґрунтовувати загальну специфіку культурно-історичних процесів, аналізувати актуальний стан і тенденції розвитку культури, впроваджувати український та зарубіжний культурологічний досвід	ПРН – 08

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Культура племінного світу Європи» є: практичні заняття, модульна контрольна робота, залік.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступи на практичних заняттях тощо.

Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, консультаціях.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	...	50	100
05	05	05	05	05	10	10	05			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30
Тестування	1	20
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає письмові відповіді на теоретичні питання, різних рівнів складності. За кожну правильну відповідь на 3 теоретичні завдання студент може отримати від 10 до 20 балів максимум. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, як відвідали не менше 90 % аудиторних занять (або відпрацювали пропущені заняття на консультаціях) і отримали не менше 60 % від можливої кількості балів за поточну роботу.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Кількість балів	Оцінка за національною шкалою (залік)	Критерії знань
A	90-100	зараховано	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення навчальних першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.
B	82-89		Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, вільно володіє державною мовою; але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання.
C	74-81		Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.
D	64-73		Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
E	60-63		
FX	35-59	незараховано	
F	0-34		

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Вступ до курсу.

Етимологія ключових понять: племінний світ, племінний союз, племінне об'єднання, варвар, варварство, цивілізація варварів, Антична цивілізація, еллінізація, романізація.

Хронологічні межі курсу. Мета та завдання курсу.

Характеристика джерельної бази. Викопні (речові) джерела, іконографічні джерела, антропологічні джерела, остеологічні джерела, палеоботанічні джерела. Міфологія. Антична література різних жанрів. Листи та мемуари суспільних та політичних діячів. Творчість професійних істориків та географів: позитивні та негативні характеристики. Античний стереотип сприйняття представників варварського світу.

Історіографія історії та культури племінного світу. Новітні концепції та оцінки рівня розвитку

цивілізації варварів.

Тема 2. Племінний світ скіфів та його культура.

Доскіфський період історії Північного Причорномор'я. Кіммерійці. Скіфи за повідомленнями східних та античних авторів. Геродот про скіфів. Розмаїття скіфських племен. Скіфська проблематика в літературній античній спадщині.

Скіфський період історії Північного Причорномор'я. Скіфсько-перське протистояння. Відносини скіфів з давньогрецькими колоніями. Еллінізація скіфів та її наслідки. Конфронтація з Боспорським царством, фракійцями та македонцями. Занепад Великої Скіфії, його причини та наслідки. Історія пізніх скіфів. Тавроскіфія. Мала Скіфія у Нижньому Подунав'ї. Конфронтація з сарматами.

Соціальний устрій скіфського суспільства. Причини та рівень соціальної диференціації.

Культура родинних та гендерних відносин. Військова справа. Організація війська. Озброєння. Господарство скіфів.

Мова скіфів.

Побутова культура скіфів: одяг, їжа, засоби пересування, посуд.

Міфологія скіфів. Легенди щодо походження скіфів. Релігія скіфів. Менталітет скіфів.

Поховальні традиції скіфів. Археологічні пам'ятки скіфів у Північному Причорномор'ї та Криму: курган Чортомлик, курган Солоха, курган Товста Могила, Неаполь Скіфський. Історія археологічних розкопок та відкриттів.

Тема 3. Племінний світ фракійців та його культура.

Походження та розселення фракійських племен. Археологічні культури Подунав'я та Балкан. Фракійці в античній історичній традиції. Розмаїття фракійських племен (північнофракійські та південнофракійські племена) Походження та поширення етнонімів «даки», «гети» та «гето-даки». Дакоманія. Проблема етнічної ідентифікації окремих племен. Фракійці Верхнього Потисся, історія досліджень.

Додержавний період історії фракійців. Етапи державотворення: Одриське царство, держава Бурбесті, держава Децебала. Війни з Македонією. Конфронтація з східними кельтами. Римське завоювання Фракії. Облаштування римських провінцій Фракія, Мезія та Дакія. Специфіка соціальної структури фракійського суспільства.

Господарська діяльність фракійців: землеробство, скотарство, промисли. Ремісничє виробництво. Поширення монет та торгівельні операції. Будівельна справа. Міста та фортеці фракійців. Фракійська мова. Топоніми та гідроніми Балкан та Нижнього Подунав'я, які мають фракійське походження. Фракійські традиції. Одяг та засоби пересування. Військова справа, організація війська та озброєння фракійців (три етапи еволюції).

Міфологія та релігійні вірування фракійців. Космогонічні уявлення.

Поховальні традиції фракійців. Реконструкція поховального обряду фракійців.

Фракійці Верхнього Потисся та їх культура

Тема 4. Племінний світ іллірійців та його культура.

Походження, розселення та розмаїття іллірійських племен. Дискусія з приводу єдності іллірійських та паннонських племен. Ілліризм та його прояви. Встановлення контактів із грецькими колоністами. Грецька Іллірія. Іллірійці в античній історичній традиції. Еллінізація іллірійської верхівки.

Протодержавні утворення енхілеїв, тавлантів та дарданців. Ардіейське царство. Цар Бардаліс. Боротьба проти експансії кельтів. Кельтизація частини іллірійських племен. Цар Агрон та цариця Тевта (Теута). Розквіт піратства та початок конфронтації з римлянами.

Римське завоювання приморської Іллірії. Паннонські походи римлян. Велике іллірійське повстання та його наслідки. Процес облаштування римських провінцій Іллірія, Паннонія, Далмація. Соціальна структури іллірійського суспільства.

Господарська діяльність іллірійців: землеробство, скотарство, промисли. Ремісничє виробництво.

Поширення монет та торгівельні операції (експорт, імпорт). Будівельна справа. Міста та фортеці іллірійців. Мова іллірійців та її діалекти. Одяг та засоби пересування. Військова справа,

організація війська та озброєння іллірійців. Іллірійський флот та різновиди кораблів. Міфологія та релігійні вірування іллірійців. Поширення культу змій та сонця. Космогонічні уявлення. Поховальні традиції іллірійців. Реконструкція іллірійського поховального обряду.

Тема 5. Племінний світ сарматів та його культура.

Походження та первинні території розселення сарматів. Сарматська експансія на Захід та конфронтація з скіфським світом. Європейська Сарматія. Сармати в античній історичній традиції. Розмаїття сарматських племен у Центральній та Південно-Східній Європі. Комплекси сарматської археологічної культури у Середньому Подунав'ї. Сарматська археологічна культура на території Карпатського басейну. Конфронтація з римським світом. Проект провінції Сарматія.

Специфіка соціальної структури сарматського суспільства. Причини та рівень соціальної диференціації. Спосіб життя та господарської діяльності сарматів. Скотарство. Харчовий раціон. Одяг та засоби пересування.

Військова справа, організація війська та озброєння сарматів.

Міфологія та релігійні вірування сарматів.

Поховальні традиції сарматів. Реконструкція сарматського поховального обряду.

Тема 6. Племінний світ кельтів та його культура.

Походження кельтських племен. Дискусія з приводу прабатьківщини кельтів. Гальштатська та Латенська археологічні культури, історія археологічних досліджень. Кельти за повідомленнями давньогрецьких та давньоримських істориків і географів. Походження самоназви кельтів та античних варіантів назв (галли, галлати). Кельтська спадщина в назвах топонімів та гідронімів. Дискусії з приводу перебування кельтів на території України. Розмаїття кельтських племен та їх географічна локація. Політична історія кельтів до римського завоювання. Конфронтація кельтів з Римською республікою. «Записки про Галльську війну» Юлія Цезаря. Походи Юлія Цезаря на галлів континентальної Європи. Облаштування римських провінцій на території Галлії.

Соціальні відносини у кельтському суспільстві. Статус жінки. Структура кельтського суспільства. Роль та функції кельтських друїдів.

Галузі господарства (землеробство, тваринництво, промисли). Земельні відносини.

Розвиток ремесел. Престиж ковальської справи. Розмаїття знарядь праці. Розквіт ювелірного виробництва. Керамічне виробництво. Використання гончарного кола. Ткацтво та виготовлення одягу. Будівництво доріг. Платіжні системи. Торгівля з античним світом (експорт, імпорт). Поширення грошового обігу. Будівельна справа. Опідуми та системи укріплень.

Міське життя та побут. Предмети побуту (посуд, одяг, їжа). Розмаїття кельтської зброї. Кельтську колісниці. Скульптура кельтів.

Міфологія та релігійні вірування кельтів. Космогонічні уявлення. Пісні кельтів та балади. Мова кельтів.

Поховальні традиції кельтів. Реконструкція кельтського поховального обряду.

Кельти на території України та їх культура.

Тема 7. Племінний світ германців та його культура.

Походження германських племен. Розселення германських племен по теренах Північної та Центральної Європи. Археологічні культури, пов'язані із германцями (дискусії та історія археологічних розкопок). Розмаїття германських племен. Північні, західні та східні германські племена. Германські племена в античній історичній традиції. Використання етноніму «германці». Новітні теорії щодо походження самоназви германців. Конфронтація з римським світом. Навала кимврів та тевтонів на територію Італії. Спроби підкорення германських племен в епоху Юлія Цезаря. Спроби підкорення германських племен в епоху Октавіана Августа. Тевтобургський ліс. Арміній. Маркоманські війни. Готська («Скіфська») війна III ст. Військові сутички римлян з германцями у другій половині III ст. Військова конфронтація у IV ст. Готські війни. Утворення перших германських («варварських») королівств. Германські конунги. Германці на службі імператорів Східної Римської імперії. Германці та падіння Західної Римської імперії.

Специфіка соціальної структури германського суспільства. Пережитки матріархату. Кровна

помста. Дискусії з приводу наявності та поширення рабства. Перехід до осілого способу життя. Господарська діяльність германців (скотарство, землеробство, промисли). Поселення германців. Розвиток ремесел та торгівлі. Еквіваленти обміну. Торговля з античним світом (експорт, імпорт). Традиції германців. Обряд ініціації. Міфологія та релігійні вірування германців. Германські співи. Космогонічні уявлення. Традиції жертвоприношень. Культ героїв. Мова та рунічна писемність. Предмети побуту (посуд, одяг, їжа). Військове мистецтво германців. Розмаїття германської зброї. Поховальні традиції германців. Реконструкція германського поховального обряду.

Тема 8. Племінний світ гунів та його культура.

Походження та первинні території розселення гунів. Гунська експансія на Захід. Підкорення угорських, сарматських та аланських племен. Конфлікт з готами Північного Причорномор'я. Ефект доміно.

Гуни в пізньоримській історичній традиції. Вождь Аттіла. Захоплення Паннонії та облога Константинополя. Знищення цивільного населення та міст. Битва на Каталаунських полях (451 р.). Римський полководець Аецій. Смерть та поховання Аттіли. Боротьба за спадщину Аттіли. Розпад Гунської імперії. Специфіка соціальної структури гунського суспільства.

Спосіб життя гунів-кочівників. Скотарство.

Харчовий раціон. Одяг та засоби пересування.

Міфологія та релігійні вірування гунів. Військова тактика гунів. Зброя гунів. Поховальні традиції гунів. Реконструкція гунського поховального обряду.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Вступ до курсу.	6	2	-			4
Тема 2. Племінний світ скіфів та його культура.	12	4	2			6
Тема 3. Племінний світ фракійців та його культура.	12	4	2			6
Тема 4. Племінний світ іллірійців та його культура.	10	4	-			6
Тема 5. Племінний світ сарматів та його культура.	6	2	-			4
Тема 6. Племінний світ кельтів та його культура.	18	6	4			8
Тема 7. Племінний світ германців та його культура.	18	6	4			8
Тема 8. Племінний світ гунів та його культура.	6	2	-			4
Модульний контрольний зріз	2	2	-			-
Разом за модуль	90	32	12			46
Разом за семестр	90	32	12			46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Модуль 1						
Тема 1. Вступ до курсу.	10	2	-			8
Тема 2. Племінний світ скіфів і сарматів та його культура.	12	2	-			10
Тема 3. Племінний світ фракійців та іллірійців та його культура.	12	2	-			10
Тема 4. Племінний світ кельтів та його культура.	22	-	2			20
Тема 6. Племінний світ германців та його культура.	22	-	2			20
Тема 7. Племінний світ гунів та його культура.	12	2	-			10
Разом за модуль	90	8	4			78
Разом за семестр	90	8	4			78

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1			
1	Духовна культура скіфів	2	-
2	Духовна культура фракійців	2	-
3	Духовна культура кельтів	4	2
4	Духовна культура германців	4	2
Разом		12	4

6.4. Самостійна робота

Самостійна робота студента під час вивчення курсу «Культура племінного світу Європи» здійснюється за напрямками:

- організаційно-методична робота в бібліотеці;
- опрацювання джерел, підручників і навчальних посібників, монографій, енциклопедій та словників;
- конспектування літератури згідно з тематичним планом лекцій;
- опрацювання лекційного матеріалу;
- реферування наукових статей та інших друкованих джерел;
- написання рефератів, творчих і дослідницьких робіт;
- перегляд і рецензування художніх і документальних фільмів;
- підготовка виступів на семінарах, конференціях, участь в ділових іграх тощо;
- підготовка до заліку з навчального курсу.

Частина самостійної роботи студентів з курсу здійснюється у вигляді опрацювання матеріалу із запропонованих тем.

№ з/п	Назва теми	Форма опитування
1	Фракійці Верхнього Потисся та їх культура	тестування
2	Кельти на території України та їх культура	тестування
3	Германці та території України та їх культура	тестування

Форма контролю: тестове опитування на спеціальних бланках. На кожну тему винесено певну кількість питань. Загальна кількість балів, яку можна отримати за виконання тестів – 20. Відсутність відповіді на завдання розцінюється як 0 балів. У кожному завданні є лише одна правильна відповідь. Навпроти обраної студентом відповіді слід поставити позначку.

6.5. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Етимологія ключових понять.
2. Скіфи за повідомленнями східних та античних авторів.
3. Скіфський період історії Північного Причорномор'я. Історія пізніх скіфів.
4. Соціальний устрій та господарська культура скіфського суспільства.
5. Побутова культура скіфів.
6. Міфологія та релігія скіфів.
7. Скіфський менталітет.
8. Військова справа, організація війська та озброєння скіфів.
9. Поховальні традиції скіфів.
10. Походження та розмаїття фракійських племен.
11. Основні етапи політичної історії фракійців.
12. Римське завоювання Фракії.
13. Соціальні відносини та господарська діяльність фракійців.
14. Побутова культура фракійців.
15. Військова справа фракійців.
16. Духовна культура фракійців.
17. Поховальні традиції фракійців.
18. Походження, розселення та історія іллірійців до римського завоювання.
19. Завоювання римлянами Іллірії.
20. Побутова культура іллірійців.
21. Військова справа іллірійців.
22. Духовна культура іллірійців.
23. Поховальні традиції іллірійців.
24. Племена сарматів у Північному Причорномор'ї. Сармати у Центральній Європі.
25. Соціальний устрій сарматського суспільства.
26. Побутова культура сарматів.
27. Військова справа сарматів.
28. Духовна культура сарматів.
29. Поховальні традиції сарматів.
30. Походження та розмаїття кельтських племен.
31. Гальштатська та Латенська археологічні культури.
32. Основні етапи військово-політичної історії кельтів до римського завоювання.
33. Конфронтація кельтського та римського світів.
34. Соціальні відносини в кельтському суспільстві.
35. Господарська діяльність кельтів.
36. Кельтські опідуми та системи укріплень.
37. Скульптура, зброя та монети кельтів.
38. Предмети побуту кельтів (кераміка, металевий посуд, прикраси, одяг, їжа).
39. Релігійні вірування кельтів. Друїди.
40. Поховальні традиції кельтів.
41. Походження та розмаїття германських племен.
42. Конфронтація германського та римського світів.
43. Соціальні відносини германців.

44. Побутова культура германців.
45. Військова справа германців.
46. Духовна культура германців.
47. Поховальні традиції германців.
48. Гуни у Центральній та Західній Європі.
49. Конфронтація з пізньоримським світом.
50. Соціальний устрій гунського суспільства.
51. Побутова культура гунів.
52. Військова справа гунів.
53. Духовна культура гунів.
54. Поховальні традиції гунів.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять використовуються різноманітні демонстраційні матеріали: фрагменти публікацій, джерельної літератури, що сприяють формуванню повного уявлення про культурний феномен; візуальний ряд (репродукції). Картографічний матеріал. Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії та використання технічних засобів (ноутбук, проектор). Програмне забезпечення: доступ до мережі Інтернет, система електронного навчання Moodle, корпоративна пошта, Viber.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Балагурі Е. А. Заселення та етнокультурні процеси в Українських Карпатах (1 млн. років до н. е. – початок I тис. н. е.) / Едуард Альбертович Балагурі // Українські Карпати. – Ужгород, 1993. – С. 27-41.
2. Бережинський В. Г. Військова організація і військове мистецтво скіфів. — К.: Академія ЗСУ, 1994. – С.60-61.
3. Василенко Г.К. Велика Скіфія. – К., 1991.
4. Галушко К.Ю. Давня Шотландія: Навчальний посібник. – К., 2003. – 224 с.
5. Дзиговський О.М. Культура сарматів Північно-Західного Причорномор'я. - Одеса, 2000.
6. Казакевич Г. Кельти: традиційна культура та соціальні інститути. - К., 2006. – 109 с.
7. Казакевич Г. Стародавні кельти: історична реальність чи історіографічна конструкція? // Етнічна історія народів Європи. – Вип. 23. – К., 2007. – С. 142-148
8. Петров В. Скіфи: Мова і етнос. - К., 1968.
9. Сегеда С. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. // Наука і суспільство. – 1993. – №5-6.
10. Сюсько К.М. Вихід германців на політичну арену Європи // Carpatika-Карпатика. - Ужгород, 2006. - Вип.34. - С.112-131.
11. Сюсько К.М. Готи в історії Європи // Carpatika-Карпатика. - Ужгород, 5(107).-Вип.36.-С. 164-189.
12. Яновський Я. Поширення гунської номади на терені Європи у IV - V ст. (I) // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології. - 2012. - Т. 1. - С. 272-287.
13. Яновський Я. Поширення гунської номади на терені Європи у IV-V ст. (II) // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології. - 2012. - Т. 2. - С. 240-253.
14. Kulikowski M. Rome's Gothic Wars: From the Third Century to Alaric (Key Conflicts of Classical Antiquity). - Cambridge, 2004.
15. Lenski N. Failure of Empire: Valens and the Roman State in the Fourth Century A.D. - Berkeley; Los Angeles; London, 2002.
16. Unterländer M., Friso Palstra, Lazaridis I., Pilipenko A., и другие. Ancestry and demography and descendants of Iron Age nomads of the Eurasian Steppe // Nature Communications. — 2017. — № 8.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)